

INFORMÁCIE PRE DARCOV KRVI

ROZHODLI STE SA PRE VEĽMI HUMÁNNY KROK – ROZHODLI STE SA DAROVAŤ SVOJU KRVI. TÁ MÔŽE ZACHRÁNIŤ ČLOVEKA PO ÚRAZE, POMÔČŤ PREDČASNE NARODENÉMU DIEŤAŤU, MÔŽE BYŤ ROZHODUJÚCIM FAKTOROM PRI URGENTNÝCH OPERÁCIACH, ALE NAJČASTEJŠIE POMÁHA PREŽIŤ ĽUĎOM, KTORÝCH ORGANIZMUS JE OSLABENÝ A VYČERPANÝ ZÁVAŽNOU CHOROBOU. DOTERAZ NEEXISTUJE UMELÁ NÁHRADA KRVI, JEJ JEDINÝM ZDROJOM JE ČLOVĚK - DARCA KRVI.

AK STE SA ROZHODLI DAROVAŤ KRVI,
PROSÍME VÁS, PREČÍTAJTE SI POZORNE NASLEDUJÚCE INFORMÁCIE:

Odberové dni:

Odbery krvi pre transfúzne účely na HTO v Trstenej sú v pracovné dni každý **utorok a piatok od 6:00 do 9:00 hod.**

Telefonický kontakt na transfúzne oddelenie – **043 5307 271**

Darcom krvi

môže byť zdravý človek vo veku od 18 do 65 rokov s telesnou hmotnosťou minimálne 50kg. Minimálny interval medzi darovaním krvi je u mužov 3 mesiace, u žien 4 mesiace.

Príprava na odber krvi:

Deň pred odberom ľahká strava, ráno vypiť aspoň 0,5l nealkoholických nápojov, a zjesť ľahké raňajky (pečivo, džem, med, zeleninu, nejесť mliečne výrobky, údeniny a pod.). Neodporúčame prísť po fyzickej alebo psychickej záťaži, nieje vhodné darovať krv počas menštruácie, resp. tesne pred ňou alebo po nej.

Priebeh odberu krvi

1. zaevidovanie darcu v evidencii darcov - k evidencii darcu je nutné priniesť občiansky preukaz, preukaz poistenca a legitimáciu darcu
2. vyplnenie dotazníka darcu krvi, občerstvenie (čaj, pečivo)
3. odber krvi a moču na laboratórne vyšetrenie
4. lekárske vyšetrenie
5. umytie a dezinfekcia rúk a laktových jamiek oboch rúk
6. samotný odber krvi trvajúci v priemere 5 -7 minút. Objem odobratej krvi je 400 – 500 ml, čo je pre darcu neškodné.
7. občerstvenie v hodnote 1,99€ v nemocničnom bufete resp. V predajni COOP Jednota na námestí M.R.Štefánika v Trstenej.
8. Po odbere odporúčame nahradiť stratu zvýšeným príjmom tekutín a občerstviť sa. Neodporúčame zvýšenú fyzickú alebo psychickú námahu nasledujúcich 12 hodín. Odporúčame zvýšenú opatrnosť pri riadení motorového vozidla, rozhodne neodporúčame viesť vozidlo bezprostredne po odbere krvi.

V prípade nejasností môžete kedykoľvek požadovať odpoveď na akúkoľvek otázku súvisiacu s odberom. Radi Vám odpovedia lekári lebo pracovníci nášho oddelenia.

POUČENIE DARCU KRVI

Liečba krvou a krvnými zložkami prináša riziko prenosu infekčnej choroby. Z praktického hľadiska sú však najvýznamnejšie infekčná žltáčka typu B, infekčná žltáčka typu C a HIV / AIDS.

výberom vhodného darcu krvi ← **sa snažíme snížiť** → vyšetrením odobratej krvi

VÝBER DARCU KRVI

Riziko výskytu ochorenia prenášaného krvou zvyšuje:

- rizikové sexuálne správanie
- pohlavný styk s osobou infikovanou HIV alebo chorou na AIDS
- striedanie náhodných sexuálnych partnerov
- pohlavný styk medzi mužmi (platí aj pre sexuálnu partnerku tohto muža)
- pohlavný styk za peniaze alebo drogy (prostitúcia)
- pohlavný styk s osobou vykonávajúcou prostitúciu
- pohlavný styk s osobou, ktorá užíva injekčné drogy
- úzky kontakt s chorým na infekčnú žltáčku (spoločná domácnosť, sexuálny kontakt)
- výskyt Creutzfeldt-Jacobovej choroby a jej variantov (vCJD = BSE, TSE) v rodine
- pobyt vo Veľkej Británii a Francúzku (nad 6 mesiacov) v rokoch 1980-1996 (teoretické riziko variantnej Creutzfeldt-Jacobovej choroby-BSE);
podanie transfúzie vo Veľkej Británii po roku 1980
- tetovanie, prepichovanie uší, piercing, akupunktúra a pod.
- poranenie kože infekčným materiálom
- endoskopické vyšetrenie (napr. žalúdka, čriev, močových a dýchacích ciest)
- transfúzia (podanie transfúzneho prípravku)
- liečba prípravkami ľudského pôvodu napr. pre rastové poruchy (ľudský rastový hormón)
- operácie
- neurochirurgický výkon s použitím štetu tvrdej mozgovej pleny, transplantácia rohovky
- transplantácia s použitím štetu zvieracieho pôvodu; transplantácia s použitím tkaniva alebo buniek ľudského pôvodu
- pobyt v nápravnom zariadení (väzení)
- liečba alebo sledovanie pre pohlavnú chorobu
- toxikománia a alkoholizmus
- užívanie injekčných drog, steroidov alebo hormónov nepredpísaných lekárom (i v minulosti)

Pokiaľ patríte do niektorej z uvedených skupín, prosíme, krv nedávajte !!!

Máte právo dávať otázky týkajúce sa odberu a právo kedykoľvek od odberu odstúpiť !

V prípade pochybností sa poraďte s lekárom transfúzneho oddelenia alebo pristúpte k **samovylúčeniu.**

SAMOVYLÚČENIE

Pokiaľ si uvedomíte, že by Vaša krv mohla ohroziť príjemcu transfúzie, prosíme, od odberu odstúpte alebo o tejto skutočnosti informujte pracovníkov transfúzneho oddelenia. Pokiaľ aj dodatočne získate neistotu či pochybnosť o bezpečnosti Vám odobratej krvi podľa Poučenia darcu krvi a Dotazníka pre darcu krvi, prosíme, oznámte nám túto skutočnosť písomne alebo telefonicky.

ĎALŠIE RIZIKÁ

Dlhodobe sú z darcovstva vyradení ľudia, ktorí užívajú niektoré lieky (tablety, injekcie) na liečbu akné, lupienky, vypadávania vlasov, hypertrofiu prostaty a pod. - isotretinoin (napr. Accutane, Roaccutane), etretinat (napr. Tegison, Tigason), acitretin (napr. Neotigason), finasterid (napr. Finex, Penester, Propecia, Proscar), dutasterid (napr. Avodart). Dĺžka vyradenia darcu závisí od lieku a na spôsobe užívania.

Riziko prenosu infekcie zvyšuje **pobyt v niektorých štátoch**. Za rizikový sa považuje dlhodobý pobyt v tropických krajinách s výskytom malárie a Chagasovej choroby, horúčky Q, a pobyt v krajinách so zvýšeným výskytom infekčných chorôb (napr. infekčnej žltacky, a pod.).

**bezpríspevkové
darcovstvo**

← **znižuje** →

**pravidelné
darcovstvo**

VYŠETRENIE ODOBRATEJ KRVI

Prosíme Vás, aby ste pravdivo vyplnili dotazník, ktorý je súčasťou povinného vyšetrenia pred darovaním krvi a krvných zložiek v zmysle vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 158/2015 Z. z. o požiadavkách na správnu prax prípravy transfúzných liekov.

Okrem vyplnenia predodberového dotazníka, laboratórnej kontroly a vyšetrenia lekárom (rozhovor) vyšetrujeme každú krv odobratú k výrobe transfúzných liekov na prítomnosť známkov infekcie:

- HBV (žltacka B)
- HCV (žltacka C)
- HIV (pôvodca AIDS)
- syfilis (lues)

O výsledkoch týchto vyšetrení Vás budeme informovať iba v prípade, že by ovplyvnili Vašu spôsobilosť k darovaniu krvi, alebo ak budú potrebné doplňujúce vyšetrenia.

Tieto vyšetrenia majú zabrániť prenosu infekčných ochorení darovanou krvou. Niekedy, najmä v prípade čerstvej infekcie, môžu byť výsledky negatívne, pričom infekcia sa môže preniesť darovanou krvou na príjemcu transfúzie. Preto je potrebné, aby ste pravdivo odpovedali na každú z otázok v dotazníku. Pri nejasnostiach sa môžete poradiť s lekárom

nášho oddelenia. V prípade zatajenia niektorých skutočností vystavujete príjemcov transfúzie riziku infekcie.

Údaje o zdravotnom stave darcu uchováваме v dokumentácii darcu, pri zachovávaní zásad lekárskeho tajomstva a ochrany osobných údajov.

Vaša odobratá krv a jej zložky budú použité len v prípade, že budú vyhovovať všetkým požiadavkám na ich bezpečnosť a kvalitu.

RIZIKO PRE DARCU KRVI

ODBER KRVI ALEBO KRVNÝCH ZLOŽIEK NIE CELKOM ZDRAVÉMU DARCOVI

Odber krvi či krvných zložiek môže poškodiť nie celkom zdravého darcu, preto robíme základné vyšetrenie, ktoré slúži k všeobecnému zhodnoteniu zdravotného stavu darcu.

Všetky abnormálne nálezy sú darcovi oznámené. Za dočasné alebo trvalé vyradenie z darcovstva zodpovedá lekár transfúzneho oddelenia. O dôvodoch a čase dočasného alebo trvalého vyradenia z darcovstva je darca informovaný.

NEŽIADÚCA REAKCIA NA ODBER

Ako nežiadúca reakcia na odber (komplikácia) sa môže objaviť:

- **krvný výron, modrina** v mieste vpichu (zlý vpich, krvácanie do podkožia po vpichu, prasknutie žily), riziko tejto komplikácie možno znížiť dostatočným stlačením miesta vpichu po odbere
- **celková reakcia - mdloby**(kolaps), ktoré sú spôsobené nie dost' rýchlym prispôbením krvného obehu zmenám pri odbere alebo neprimeranou psychickou reakciou. K mdlobe dochádza najčastejšie u darcov pracovne „vyčerpaných“ a pri príliš rýchlom opustení odberového lôžka.
- dôležité je, aby darca včas hlásil už prvé príznaky, aby mu mohla byť včas poskytnutá lekárska pomoc.

Všetok materiál používaný k vlastnému odberu krvi, ako aj k odberu krvi na laboratórne vyšetrenie je zásadne na jedno použitie.

ŽIADNE RIZIKO PRENOSU AKÉJKOL'VEK KRVOU PRENOSNEJ INFEKČIE NA DARCU NEHROZÍ !

PRÁVA DARCU

Darca má právo:

- kedykoľvek zmeniť svoje rozhodnutie na darovanie krvi a odstúpiť od odberu
- dávať otázky ohľadom darcovstva krvi a podmienok odberu
- na informácie o význame dobrovoľného a bezpríspevkového darcovstva
- na podrobné vysvetlenie metódy a typu odberu krvi alebo jej zložiek vrátane možných rizík spojených s odberom
- na podrobné vysvetlenie dôvodov, ktoré bránia darovaniu krvi pre možné ohrozenie zdravotného stavu darcu alebo možné ohrozenie zdravia príjemcu transfúzneho lieku z nej vyrobeného
- vedieť o spôsoboch pred odberového vyšetrenia (laboratórneho a klinického) a o povinných vyšetreniach, ktorým je podrobená darovaná krv
- vedieť, aké sú možnosti ďalšieho spracovania a využitia krvi a krvných zložiek
- na informáciu o tom, že odobraná krv a jej zložky budú použité uvedeným spôsobom, len ak splnia kritériá bezpečnosti a kvality
- na informácie o svojom zdravotnom stave a výsledkoch povinných laboratórnych vyšetrení
- na súkromie pri rozhovore s lekárom a počas klinického vyšetrenia
- na ochranu pred zneužitím akýchkoľvek informácií týkajúcich sa darovania jeho krvi a jeho zdravotného stavu
- na informáciu o uchovávaní osobných údajov a ďalších údajov o zdravotnom stave a o ich ochrane pred zneužitím podľa platných zákonov

Transfúzne oddelenie má konečnú zodpovednosť za kvalitu a bezpečnosť odobratej krvi a krvných zložiek, preto má právo definitívne rozhodnúť o prijatí alebo vyradení darcu.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

Zo zákona má každý darca nárok na bezplatnú preventívnu lekársku prehliadku u svojho praktického lekára 1x ročne (bežný pacient má nárok 1x za 2 roky)

Udeľovanie Jánskeho plakiet

Plakety udeľuje SČK 2x ročne v mesiacoch máj – jún a november – december darcom, ktorí v danom období dosiahli stanovený počet bezplatných odberov:

	ženy	muži
Bronzová plaketa	10	10
Strieborná plaketa	20	20
Zlatá plaketa	30	40
Diamantová plaketa	60	80
Plaketa Prof. Kňazovického	80	100

Ďakujeme za Váš dar.

Ďakujeme všetkým dobrovoľným darcom krvi v mene všetkých pacientov, ktorým Vaša krv prinavrátila zdravie, ako aj v mene všetkých zdravotníckych pracovníkov HTO HNSP Trstená, vďaka Vám – darcom krvi, má naša práca zmysel.